

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE -
DEKLAROVANÁ POTREBA A ZÁVÄZOK ŠTÁTU
ALEBO AJ REALITA SLOVENSKÝCH ŠKÔL?

AA

Alica Petrasová

10. október 2018

Národního institutu pro další vzdělávání

Praha

- INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE – MOŽNOSŤ ALEBO NEVYHNUTNOSŤ?
- OD INTEGRÁCIE K INKLÚZII
- ŠTÁT A VYROVNÁVANIE SOCIÁLNYCH ROZDIELOV
- NÁRODNÉ PROJEKTY A VÝSKUMY - ŽIACI Z MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT/MRK
- KRITICKÁ ANALÝZA
- PRÍKLADY PRAXE

ŠKOLA OTVORENÁ VŠETKÝM

Ako vyhl'adávať a eliminovať bariéry v systéme, aby bol čo najviac otvorený k potrebám všetkých detí a žiakov?

Obrázok 1 Nákresy novej fínskej školy v Pudasjärvi

(Zdroj: www.Finpeda a lemminkainen.com., 3.3.2017)

Obrázok 2 Nová budova školy v Kecerovciach z kontajnerov pri starej škole a trieda zvnútra

(Zdroj: www.TASR.sk., 3.3.2017)

VEDELI STE, ŽE...

...slovo inklúzia je podobné takmer v každom európskom jazyku?

Anglicky inclusion, nórsky inkludering, francúzsky l'inclusion, esperanto inkluzivo, srbsky унклузиа, taliansky l'inclusione, španielsky inclusi6n, maďarsky inklúzi6, esky inkluze, chorvátsky inkluzija, poľsky inkluzja, dánsky inklusion, rumunsky includere, holandsky inclusie, portugalsky inclus6o...

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE – MOŽNOSŤ ALEBO NEVYHNUTNOSŤ?

„Závazok realizácie plne inkluzívneho vzdelávania nie je splniteľný okamžite a na najvyššej možnej úrovni. Máme však povinnosť robiť jednoznačné a konkrétne kroky pre ich napĺňanie. Inkluzívne vzdelávanie však nie je redukovateľné na desegregáciu samotnú, či na mechanickú integráciu rôznych skupín žiakov.“

(Chmel, 2011)

(Zdroj: Spoločná tlačová správa, v Bratislave 8. 11. 2011. Úrad vlády SR, Amnesty International Slovensko, Človek v tísni Slovensko, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť.)

OD INTEGRÁCIE K INKLÚZII

„...nejde o to, aby boli pojmy integrácia a inklúzia akademicky alebo vedecky definované, ale skôr o to, že by nám všetkým malo byť jasné, že pod inkluzívnym vzdelávaním nemyslíme určité skupiny žiakov a určité skupiny škôl, ale vzdelávací systém ako taký.“

(Porubský, 2014, s. 141)

(Zdroj: Porubský, Š. a kol.: Škola a kurikulum – transformácia v slovenskom kontexte. Banská Bystrica: UMB 2014.)

72 krajín + 25 regiónov
Cieľová skupina: 15-roční žiaci

Slovenské školstvo

v porovnaní so svetom

PISA 2015

Počet testovaných: 540 000
Slovenskí žiaci: 6 350
z toho dievčatá: 3 035

Najlepší výsledok: Singapur
Najlepší výsledok EÚ: Estónsko

Testované kompetencie

Prírodné vedy
Čítanie
Matematika

- Tímové riešenie problémov
- Finančná gramotnosť

1. ZŠ, 2. SOŠ s maturitou, 3. gymnázium, 4. SOŠ bez maturity, 5. 8-ročné gymnázium, 6. špeciálna ZŠ

1 Prírodné vedy

Najlepšie výsledky

Najhoršie výsledky
(riziková skupina)

medzi výkonmi chlapcov a dievčat
bol rozdiel iba 1 bod

podiel žiakov v rizikovej skupine
rastie (v 2012 to bolo 26,8 %) a podiel
najlepších žiakov klesá (v 2012 4,9 %)

žiaci v rizikovej skupine nezískajú
základné prírodovedecké vedomosti

461
#42 ▼

493

Priemer OECD

Výsledok Slovenska
(pokles oproti PISA 2012)

Najlepší v Európe:

- Estónsko 534 #3
- Fínsko 531 #5
- Slovensko 513 #13
- Spojené kráľovstvo 509 #15
- Nemecko 509 #16

2 Čítanie

ŠTÁT A VYROVNÁVANIE SOCIÁLNYCH ROZDIELOV

„Slovensko patrí medzi krajiny s jednou z najnižších schopností kompenzovať vo vzdelávaní znevýhodnenie detí vyplývajúce z ich sociálneho pôvodu.“ (PIAAC, 2013, s. 43)

(Zdroj: Národná správa PIAAC Slovensko 2013. Výskum kompetencií dospelých. Bratislava: Národný ústav celoživotného vzdelávania 2013.)

„Nad priemerom krajín OECD je väzba sociálno-ekonomického zázemia slovenských žiakov a výkonu, ktorý dosiahli, čo však nie je dobrá správa z pohľadu rovnosti šancí vo vzdelávaní.“ (PISA, 2015, s. 54)

(Zdroj: PISA SK 2015. Národná správa. Bratislava: NÚCEM 2015.)

NÁRODNÉ PROJEKTY (2011 – 2019)

- **VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT (2011 – 2015)**
 - Vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov
 - Podpora celodenného výchovného systému na základných školách
 - Osvetové programy
- **INKLUZÍVNY MODEL VZDELÁVANIA NA PREDPRIMÁRNOM STUPNI ŠKOLSKEJ SÚSTAVY**
- **PRINED - PROJEKT INKLUZÍVNEJ EDUKÁCIE**
- **ŠKOLA OTVORENÁ VŠETKÝM (2016 – 2019)**
 - Podpora implementácie modelu inkluzívneho vzdelávania v prostredí ZŠ a MŠ

VÝSKUMY 2013 - 2018

- **Vzdelávacie cesty rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia**
(Nadácia otvorenej spoločnosti, 2012-2013)
- **Výskum školských vzdelávacích programov a pedagogickej praxe so zameraním na princípy inkluzívneho vzdelávania**
(IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže, 2014)
- **Inkluzívne prístupy v programoch a praxi výchovy vo voľnom čase**
(IUVENTA, 2015)
- **Od segregácie k inkluzívnemu vzdelávaniu: prípad základnej školy v Šarišských Michal'anoch**
(eduRoma, 2013-2015)
- **Zefektívnenie verejných politík s dopadom na predprimárne vzdelávanie sociálne znevýhodnených skupín**
(Občianske združenie Tobiáš, 2018 – 2019)
- **Spôsobilosť kriticky myslieť ako determinant individualizácie a diferenciacie výučby**
(VEGA, 2018 – 2020)

KRITICKÉ ZHODNOTENIE

- ABSENTUJE SYSTÉMOVÁ KOORDINÁCIA, STRATEGICKÁ PODPORA A KONTROLA ZO STRANY ŠTÁTU A JEHO PRIAMO RIADENÝCH INŠTITÚCIÍ.
- PREDSTAVY O PRINCÍPOCH ZAVÁDZANIA INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA SÚ ČASTO INTERPRETOVANÉ RÔZNYMI SPÔSOBMI.
- NARASTAJÚCI PEDAGOGICKÝ PESIMIZMUS VEDIE K TOMU, ŽE AJ PEDAGÓGOVIA VIDIA VÝCHODISKO SKÔR V REPRESII, NEŽ V PREVENCII A OTVORENOSTI.
- PROCESY ŠKOLSKEJ VÝCHOVY A VZDELÁVANIA SA NEREŠPEKTUJE PRIMÁRNY HABITUS A ODLIŠNÝ JAZYKOVÝ KÓD ŽIAKOV.
- AJ NAPRIEK ÚSILIU DEMOKRATIZOVAŤ VZDELÁVANIE, JE VNÍMANIE ŠKOLSKÝCH REFORIEM LEN NA ORGANIZAČNEJ ÚROVNI (AKO JE SYSTÉM ORGANIZOVANÝ) A IBA V MALEJ MIERE NA INŠTITUCIONÁLNEJ ÚROVNI (AKO SYSTÉM FUNGUJE).

ROZDIELNOSŤ NÁS SPÁJA – príklad dobrej praxe

- Prečo vznikol projekt *Rozdielnosť nás spája* a čo priniesol, porozprávala jeho zakladateľka Mária.

<https://www.youtube.com/watch?v=Rk3LU52R6-Y>